

Chalmers Kandidatarbetskurs 2007 och 2008 – start, erfarenheter och utveckling av kursen under två år

Elisabeth Saalman

Centre for Competence and Knowledge Building in Higher Education
saalman@chalmers.se

Sammanfattning

Chalmers kandidatarbetskurs gavs för första gången våren 2007 och ges för ca 900 studenter som läser sitt tredje år på Chalmers. Utvärdering av kursen har genomförts både 2007 och 2008 på uppdrag av vicerektor för grundutbildningen. Utvärderingens syfte har varit att utvärdera kursens planering, genomförande och resultat, och vid behov föreslå förändringar som kan införas vid nästa års kurstillfälle.

Helhetsintrycket av Chalmers första Kandidatarbetskurs 2007 var att den är en viktig, och av studenterna uppskattad kurs och detta intryck består även för 2008 års kurs. Kursen hade uppenbara inledande problem under det första året och fortfarande kvarstår flera viktiga förbättringar att genomföra. Föreliggande utvärdering är framåtblickande och ger konkreta förslag i syfte att förbättra nästa, och kommande, kandidatarbetskurser.

Introduktion

Chalmers kandidatarbetskurs (beslut om inrättande av kursen, bilaga 1) gavs för första gången våren 2007 och ges för ca 900 studenter som läser sitt tredje år på Chalmers. Helhetsintrycket av Chalmers första Kandidatarbetskurs 2007 var att den är en viktig, och av studenterna uppskattad kurs och detta intryck består även för 2008 års kurs. Kursen hade uppenbara inledande problem under det första året och fortfarande kvarstår flera viktiga förbättringar att genomföra. Föreliggande utvärdering är framåtblickande och ger konkreta förslag i syfte att förbättra nästa, och kommande, kandidatarbetskurser.

Utvärderingen av Chalmers kandidatarbetskurs 2008 är utförd på uppdrag av vicerektor för grundutbildningen, Sven Engström. En utvärdering av kandidatarbetskursen genomfördes även första året kursen gavs, våren 2007. Uppdragsbeskrivningen upprättades av Johan Malmqvist (bilaga 2). Uppdragets syfte har varit att utvärdera kandidatarbetskursens planering, genomförande och resultat, och vid behov föreslå förändringar som kan införas vid nästa kurstillfälle, vårterminen 2009. Den grundläggande ambitionen i de två första årens utvärderingar har varit att dokumentera olika aktörers upplevelser av, och synpunkter på Chalmers kandidatarbetskurs.

Utvärderingen 2007 skulle speciellt sammanställa och analysera utfall och erfarenheter gällande:

- Kvaliteten på arbetena, speciellt i förhållande till de lärandemål som formulerats i programmets kursplaner
- Kandidatarbetenas dubbla roll som självständigt och grupparbete
- Betygssättningen
- Generella kompetensmoment

- Informationsspridning till olika aktörer
- Ansvars- och rollfördelningen mellan olika aktörer
- Planering och administration

Utvärderingen 2008 har haft som fokus att analysera utfall och erfarenheter gällande:

- Information gällande kandidatarbetskursen – såväl före som under kursens gång - till samtliga aktörer.
- Kurs-PM innehållande samlad kursinformation till samtliga aktörer i kandidatarbetskursen
- Prioritering och fördelning av arbetsuppgifter mellan inblandade aktörer i kursen
- Riktlinjer för kandidatarbetena och identifierade behov av uppdatering
- Lärandemål i kursen och koppling till ingående kursmoment
- Riktlinjer för examinations- och betygskriterier och identifierade behov av uppdatering
- Kandidatarbetenas dubbla roll som självständigt och grupparbete – hur syns och bedöms varje students individuella arbetsinsats i kandidatarbetskursen

Föreliggande slutrapport från utvärderingen behandlar och belyser ovanstående frågeställningar i uppdraget och ger förslag till förändringar inför kommande kurstillfällen, i första hand den kurs som ges vårterminen 2009. Samtliga frågeställningar i uppmärksammas i utvärderingen. Emellertid finns inte programansvarig- gruppens (PAC) synpunkter på bland annat lärandemål och kriterier med i utvärderingen på grund av att PAC inte sammanträtt under våren 2008.

I samband med utvärderingen av 2007 års kandidatarbetskurs identifierats ett akut behov av att utse en person som kunde hantera de Chalmersgemensamma frågorna i kandidatarbetskursen 2008.

Ett uppdrag formulerades av vice rektor för grundutbildningen under oktober 2007 avseende planering och genomförande av 2008 års kandidatarbetskurs att lösa följande frågor:

- Föreslå för vicerektors beslut
 - gemensamma examinationskriterier (inklusive betygssättning)
 - antagningsregler för kandidatarbetet
- Ta fram en process och kommunikationsplan för kursens genomförande.
- Tydliggöra alla inblandade personers roller/funktioner/kopplingar i kandidatarbetskursen.
- Om möjligt utveckla ett fungerande webbverktyg där studenterna kan välja projekt.
- Föreslå former för nollmomentens praktiska genomförande och examination.
- Föreslå den fortsatta organiseringen för detta Chalmersgemensamma uppdrag.
- Sprida information om alla beslut och åtgärder enligt ovan till samtliga studenter och berörda på samtliga nivåer inom Chalmers.
- Arbetet skall vara avslutat: 14 december 2007

Uppdraget resulterade i ”Rapport från arbetet med organiserandet av 2008 års kandidatarbetskurs vid Chalmers”. Denna rapport utgör ett viktigt komplement till föreliggande utvärdering av kandidatarbetskursen 2008.

Rapporten inleds med ett antal konkreta förslag inför genomförande av kandidatarbetskursen 2009; bland annat att tidplan för kandidatarbetskursen över året

upprättas, att ansvarig kandidatarbetsgrupp utses, att gemensam informationssida för kandidatarbetskursen används samt förslag kring valprocess och fördelning av projekt. De olika uppdragspunkterna behandlas i rapporten och bland annat presenteras förslag på tidplan för kandidatarbetet över året. Ett tydligt förslag om en samordningsgrupp som kontinuerligt kan driva arbetet med Chalmers kandidatarbetskurs ges i rapporten:

En stående beredskapsgrupp upprättas för kandidatarbetet. Gruppen bör utses för ett läsår i taget och helst före vårterminens slut. Gruppens uppgift skall vara att årets sköta projektfördelning samt förbättra rutinerna kring kandidatarbetets genomförande. Gruppen bör ha ledamöter från samtliga studentcentra som betjänar kandidatarbeten, representanter för kandidatansvariga på institutioner, fackspråk/bibliotek, samt studieadministrativa avdelningen och ledas av en "kandidatmaster", som har till uppgift att driva arbetet kontinuerligt under ordnade former under läsåret. "Kandidatmaster" bör ges befogenhet att ta nödvändiga administrativa beslut. Gruppen utses av GUN eller av den instans GUN utser."

Informationsproblematik

Det var uppenbart 2007, då kandidatarbetskursen gavs för första gången, för alla inblandade parter att informationen före och under kandidatarbetskursens gång fungerade mycket bristfälligt. Studenter vid samtliga program riktade omfattande kritik mot hur informationen fungerat i samband med kursen. Informationen uppgavs ha varit otydlig, ibland direkt felaktig, kommit alltför sent och dessutom ändrats under kursens gång. Dessutom saknade studenterna en central webbplats där studenterna kunnat hitta all information samlad som de behövde i kursen. Informationen uppgavs istället ha varit utspridd på flera olika ställen och studenterna fick aktivt leta efter den information de behövde och även då de gjort detta rådde det förvirring bland studenterna på olika program om vilken information som var korrekt och vad som egentligen gällde. Det framgick också att det inte bara är studenterna som inte fått tillräcklig information utan även handledare, administratörer, utbildningssekreterare m fl var tveksamma till vad som egentligen gällde.

I kursutvärderingarna på de olika programmen gav studenterna 2007 en hel rad skarpa kommentarer angående informationen i kursen men också flera konstruktiva förslag till förbättringar varav det förslag som understryks mest är att ta fram en bra central webbplats med all information avseende kandidatarbetskursen samlad på ett och samma ställe.

Även i 2008 års kursutvärderingar angående kandidatarbetskursen är det informationsproblematiken som är den helt dominerande. Det är uppenbart att det råder missnöje angående informationen i kursen och det framstår som mycket angeläget att åtgärda dessa brister.

Kandidatarbetskursens aktörer

Denna utvärdering har hämtat in information från följande kategorier av personer involverade i kandidatarbetskursen: studenter, programansvariga, examinatorer, handledare, utbildningssekreterare, lärare/handledare från Centrum för fackspråk och kommunikation (Fackspråk) och Chalmers bibliotek, inblandade personer från studentcentra och från Administration och service.

Samtliga tillfrågade aktörer har accepterat att delta i denna utvärdering av kandidatarbetskursen 2008 och har bidragit på ett mycket positivt sätt med egna erfarenheter, upplevelser av och synpunkter på kandidatarbetskursen.

De *programansvariga* ansvarar för kursinnehåll och lärandemål. På ett par program har man även speciellt utsedd person som kandidatarbetsansvarig med ansvar för samordning. Ansvariga för examinationen vid de olika programmen är *kursansvariga/examinatorer* i samarbete med projekthandledarna.

Utbildningssekreterarna är examinatorer för momenten avseende de generella kompetenserna.

Handledarna handleder projektgrupperna som gör kandidatarbetsprojekt och bedömer kvaliteten på projektarbetena. Examinatorerna sätter betyg i samråd med handledarna. *Lärare/handledare* från Fackspråk och från Chalmers bibliotek ansvarar för moment generella kompetenser i kandidatarbetskursen. Fackspråk erbjuder även handledarutbildning till Chalmers handledare. Hösten 2006 deltog 130 handledare i utbildningen. Inför detta årets kurs var det endast ca 15 personer som deltog och samtliga var nya handledare.

Personal vid studentcentra är involverade under hela kandidatarbetsprocessen gällande antagning till kursen, information, projektval, tilldelning av projekt etc *Studenterna* som går kursen och genomför kursutvärdering av kandidatarbetskursen.

Projekthantering i kandidatarbetskursen

Projektvalet genomfördes hösten 2006 , inför 2007 års kurs, via pappersinlämning och projektfördelningen till studentgrupperna skedde delvis med hjälp av ett program (Pearl) och delvis via en stor manuell insats.

Projektvalet kunde inför vårens kurs 2008 genomföras via webben. Detta skedde genom en modul i Studieportalen där man slapp pappershanteringen vid valinlämnandet. Emellertid kunde inte projektfördelning ske via studieportalen utan genomfördes ungefär som hösten 2006. Det är önskvärt att det inför nästa gång projektvalet ska göras så att genomföra både val och fördelning via webben för att underlätta för såväl studenter som lärare och för att minska den tidsåtgång som krävs för att hantera valproceduren.

Generella kompetenser

De aktörer som hållit i momenten generella kompetenser är framförallt lärare/handledare från Fackspråk och från Biblioteket. Dessutom har studenterna vid en del av programmen erbjudits moment i gruppdynamik och projektledning.

De generella kompetenserna och moment för dessa hanteras olika på olika program. Emellertid ses inte detta som ett stort problem eftersom man samarbetar i projektgrupperna och deltagarna kan komplettera varandra. Vidare har föreläsningarna från Fackspråk gjorts färre och är nu frivilliga vilket uppskattats av studenterna. Det kan noteras att närvaron varit mycket god på dessa frivilliga föreläsningar. De tre handledningstillfällena som erbjuds är fortfarande obligatoriska att delta i för projektgrupperna.

Obligatoriet kontrolleras via arbetskort som ska fyllas i för varje student. Denna lösning är inte optimal och studenterna önskar sig en webblösning.

Examination

Stellan Englén på Chalmers Ladok kontaktades av projektledaren och har gjort en sammanställning med statistik över kandidatarbetskursen; antal studenter, betyg mm (bilaga Kandarb.xls). Statistiken från 2007 visade på viss inflation i betygssättningen – de flesta studenter hade fått betyg fyra eller fem och betygssdifferentieringen framstod som skev. Intrycket var också att de flesta i samma grupp hade fått samma betyg. Det rådde stor tveksamhet bland studenterna kring hur de individuella insatserna framkommit och värderats i projekten.

Statistiken från 2008 års kurs visar på samma trend. De flesta grupper har fått betyget fyra eller fem och alla i en viss grupp har fått samma betyg, dvs ej differentiering. Detta förhållande har diskuterats bland annat i samband med intervjuer av projekthandledare. Deras synpunkter framgår av avsnittet Information från kandidatarbetets aktörer/handledare nedan.

Frågan om gemensamma betygskriterier har även tagits upp i och projektgruppen har i ”Rapport från arbetet med organiserandet av 2008 års kandidatarbetskurs vid Chalmers” sammanställt en tabell över betygssättningen i en del av programmen som visar på uppenbar inflation i betygssättningen. Projektgruppen skriver:

”Det var uppenbart att det var gruppernas arbete som betygssattes vt 2007, snarare är den individuella prestationen. Skillnaderna noterades av PAC (programansvariga civilingenjörsprogrammen) och betygskriterierna skulle diskuteras under de utbildningstillfällen som skulle genomföras med nya handledare under vårterminen 2008. Då vårt arbete skulle slutföras före jul i ett redan pressat schema fick frågan om gemensamma betygskriterier läggas åt sidan. Frågan om betygskriterier bör utredas vidare om problemet kvarstår.”

PAC-gruppen har inte sammanträtt under våren men problemet med inflation i betygssystemet kvarstår och bör behandlas av PAC-gruppen under hösten 2008 inför 2009 års kandidatarbetskurs.

Information från kandidatarbetskursens aktörer

Programansvariga

Programansvarigas grupp är ett betydelsefullt forum där viktiga frågor kring kandidatarbetskursen kan lyftas fram och gemensamt diskuteras. Exempel är frågor kring, kurskriterier, lärandemål, examination och betygssättning.

Studentcentra

Studentcentra på Chalmers fyller en mycket viktig funktion för samordning och administrativt stöd i många olika frågor under hela kandidatprocessen med information, antagning, valproceduren kopplad till projektval, tilldelning av projekt, kontroll av att obligatoriska moment uppfylls etc. Studentcentra har ställt upp med mycket manuellt arbete när saker kört ihop sig och de har vi ett antal tillfällen fått vara med och göra ”brandkårsutryckningar” i akuta frågor. Studentcentras budskap utifrån sådana erfarenheter är att tillsättande av en samordningsperson/grupp för kandidatarbetskursen är helt nödvändigt.

Utbildningssekreterare

Utbildningssekreterare har en central roll inom kandidatarbetskursen genom sin examinersroll för generella kompetenser. Det är också utbildningssekreterarna som initierar och samlar in kursutvärderingar och genomför kursnämnder.

Utbildningssekreterarna rapporterade 2007 tydliga problem med bl a närvarokontroll och dubbelarbete på grund av bristande klargörande om vem som skulle göra vad i kandidatarbetskursen. Dessa förhållanden har förbättrats i 2008 års kurs genom akutåtgärderna hösten 2007 och upplevs av programmen inte längre som ett lika stort problem. Emellertid efterlyses en årsöversikt över hela processen kring kandidatarbetskursen.

Handledare

Handledarna för kandidatarbetskursens projekt har en mycket central och stor roll i kandidatarbetskursen. Det är också de som i samråd med examinator sätter betyg i kursen. Intervjuer med handledare för årets kandidatarbetsprojekt har genomförts. Överlag är handledarna positiva till sitt handledaruppdrag och till de arbetsinsatser projektgrupperna genomför. Studenterna beskrivs med uttalanden som drivna, mycket engagerade, intresserade, ansvarstagande, mogna, bra på att samarbeta, bra på att reflektera kring sina projekt, bra på att ge konstruktiv kritik etc. Detta positiva intryck av studenterna kan också utläsas i betygssättningen av projekten i kandidatarbetskursen – de flesta grupper, och enskilda studenter, har fått högsta eller näst högsta betyg för sina insatser. I de allra flesta projekt har alla studenter inom samma projektgrupp också fått samma betyg. Handledarna tycker i det stora flertalet fall att det är svårt att urskilja skillnader mellan individerna i en grupp. Flera handledare ställer också frågan om det verkligen är relevant att försöka urskilja individuella insatser – kandidatarbetskursen ska ju vara en träning i att samverka på ett verklighetstroget sätt i en grupp och då är det ju gruppens resultat som är intressant - inte varje enskild individs insats. Några beskriver det rentav som ett onödigt orosmoment och att det inte stämmer överens med kursmålet att lära sig jobba effektivt tillsammans i en grupp. Från en institution kom ett upprört mail - som här redovisas i sin helhet eftersom det ger en mycket levande beskrivning av aktuell problematik förknippad med betygssättning i kandidatarbetena - en handledare skriver, citat:

”Det tar för mycket tid för oss att dels bedöma och dels hantera teknologernas klagomål om de får något annat betyg än en femma. Betygsinflationen verkar vara total. Det går ju inte ens teoretiskt att sätta en trea. HISS- kriterierna fungerar bra för att bedöma struktur och formalia där det finns en vedertagen mall för hur en bra rapport ska se ut, men för innehållet (vilket ger störst utslag i betyget) har vi inget att relatera till. Jag vet vilka krav jag ställer för ett godkänt exjobb och det hade varit enkelt att sätta upp för kandidatarbetena också, men att sätta betyg är en helt annan sak. Det finns inget som säkerställer att alla lärare på Chalmers bedömer innehållsbitarna lika samtidigt som studenterna förväntar sig att vi gör det. Betygen ger oss bara merarbete och badwill. Ersätt med godkänt eller underkänt istället. Individuella betyg är dessutom i de flesta fall helt meningslöst, enda fallet där det kan vara tillämpligt är när någon individ gravt misskött sig och inte deltagit i gruppens arbete. I det fallet ska läraren naturligtvis ha möjlighet att underkänna denne men att sätta individuella överbetyg är omöjligt”.

Bland studenterna framstår det från kursutvärderingarna som om ungefär hälften är nöjda och lika många missnöjda med den individuella betygssättningen. Uppmaningen till grupperna att själva sätta upp sin ambitionsnivå, ett ”kontrakt”, för var och en verkar inte fylla så stor funktion – så gott som alla studenter sätter upp som mål att få högsta betyg.

Handledarna börjar i regel med att ha ett uppstartsmöte med sina projektgrupper där de går igenom projektiden med sina grupper, hur handledning kommer att ske, hur presentation, opposition samt bedömning och examination kommer att ske. De flesta handledare har haft handledningstillfällen varje vecka – några grupper varannan vecka eller mer frekvent t ex är detta vanligt för de projekt som bygger på laborativt arbete i fysisk närhet av handledarens arbetsrum. I vissa sådana fall har handledaren upplevt de ständiga frågorna och avbrotten som störande och stressande. Vid förfrågan om hur många handledningstimmar som krävts är svaren osäkra – det verkar bara vara ett fåtal som fört bok över tidsåtgång. De flesta handledare lägger till att de upplevt det som mer tidskrävande än vad de trodde att det skulle vara. Å andra sidan har de tyckt att det varit roligt och positivt att vara handledare så handledaruppdraget har ändå inte känts som alltför betungande. Ingen handledare verkar ha fått tilldelat sig någon tidsram för sitt handledaruppdrag. Samverkan mellan handledare och examinator vid betygssättning verkar ha fungerat fint och man har haft överensstämmande bedömningar och en samstämmig bild av vilket betyg som ska sättas.

Den planeringsrapport som använts i samband med projektarbetet upplever de flesta som ett bra hjälpmedel som används av studenterna.

Studenternas skriftfärdigheter och språkhantering rapporterar de flesta handledare som helt godtagbar. Även framförande av projektinnehåll och opposition anser handledarna att studenterna klarar bra. De flesta handledare är av uppfattningen att Fackspråks handledningstillfällen gjort en hel del nytta för projektgrupperna. Emellertid har mycket få handledare deltagit tillsammans med sina grupper vid dessa handledningstillfällen. Orsaken uppges i regel vara tidsbrist eller att man helt enkelt inte tänkt på det.

Gruppstorleken har varierat mycket och det finns många smågrupper med bara 2-3 deltagare. Detta rapporteras inte som något problem av handledarna, men däremot av Fackspråk eftersom många grupper blir betydligt mer resurskrävande. Dessutom försvinner ju en del av tanken med gruppdynamik inom projekten.

På frågan om handledarna känner behov av stöd i sin handledarroll blir svaret nej och inga önskemål om handledningsstöd framförs. Många handledare har möjlighet att prata med andra handledare inom sin institution och en del program har också speciellt utsedd kandidatarbetskurs- ansvarig person som handledarna kan vända sig till. I en del fall har man också haft en biträdande handledare (t ex en doktorand) och detta uppges som positivt både ur handledar- och doktorandsynpunkt.

På frågan: Hur anser du att kursplanen följs och lärandemålen uppfylls i kandidatarbetskursen svarar de flesta handledare att de tror att de uppfylls väl.

Handledarna tror dock inte att kursmålen är speciellt tydliga för studenterna. Handledarna kommenterar också att kursplanen är omfattande och inte så lätt att hålla ”levande” för sig under kursens gång. En del föreslår att kursmålen borde förtydligas och genomföras mer lika på olika program. Förslag ges också på att kriterierna borde ses över för hur bedömning görs för hela gruppen respektive för enskild student samt för hur betyg sätts. Ett förslag var att ta fram en överskådlig kriterielista för olika betygsnivåer.

Slutligen, på frågan om handledarna har några förbättringsförslag till nästa års kurs är svaret genomgående bättre information och överblick av vad som sker inom kursen.

Fackspråk

En relativt omfattande intervju genomfördes med Fackspråk och intervjusvaren återges i valda stycken. Många kommentarer fälls om just momenten de generella kompetenserna

och det känns angeläget att spegla de ansvarigas syn på momenten de förmedlar:

Kommentarer från Fackspråks lärarlag i kandidatinslaget:

Inledningsvis bör vi framhålla att ur vårt perspektiv på Fackspråk verkar kandidatinslaget ha fungerat väl i år. De flesta studenterna är väldigt engagerade i sina projekt och verkar jobba bra i sina grupper. Det finns många grupper som gör bra projekt, som får bra handledning, som skriver bra rapporter och som gör bra presentationer. Många visar också genuint intresse för det de jobbar med och tycker det är roligt att arbeta med och skriva om de projekt de har.

Hur har kvaliteten varit på årets projekt enligt er uppfattning? Ser ni några skillnader från olika utbildningsprogram?

Kvaliteten varierar ju och det går nog inte att generellt säga att det är sämre eller bättre på vissa program eller mellan enskilda år. Det är dock synd att studenter som har bra på fötterna beträffande skrivande och kommunikation gör varianter av ett och samma projekt. Inte helt överraskande skriver skrivvana studenter längre texter som ofta flyter på väldigt bra. Många av de mer skrivovana har ibland lite svårt att skapa sammanhang i sin text och är inte alltid så bra på att referera och ange var de hämtar sin kunskap ifrån. Men att generellt knyta dessa skrivvana eller skrivovana studenter till vissa program är svårt. Vidare verkar studenter som arbetar med unika projekt eller projekt som utgör delprojekt i andra projekt vara mer entusiastiska och motiverade än studenter som arbetar med ett av flera likartade projekt (t.ex. brokonstruktionsgrupperna där 16 grupper arbetade med samma slags problem och möjligen fanns det liknande upplägg på kemi/biokemi också).

Hur har kontakten med handledarna varit i år?

Kontakten har varit väldigt liten men oftast är den positiv när den väl blir av. Detta gäller främst i enskilda handledningssituationer under terminens gång och antalet handledare som medverkat vid handledningstillfällen hos Fackspråk är nog färre än 10. I den i år mycket lilla grupp handledare som deltog i handledarseminariet finns det inledningsvis ett stort behov att få lasta av all frustration och irritation över kandidatarbetets utformning och i något fall verkar handledare tro att Fackspråk är ansvariga för hela kandidatarbetet vilket inte alltid leder till en positiv kontakt.

I handledningstillfällen får vi ofta kommentarer om hur varierande handledarkontakten kan vara för olika grupper. En del studenter uttrycker viss besvikelse över att de knappt har träffat sina ämneshandledare medan andra har haft kontakt med sina varje vecka ...

Hur ser ni på utbildningsbehov till handledarna?

Det finns ett utbildningsbehov på så sätt att handledarna och examinatorerna behöver känna sig mer säkra när de ska bedöma den språkliga dimensionen av arbetet och samverkan mellan språk och innehåll men i mångt och mycket kan detta även vara en attitydfråga. Vi hör från överraskande många studenter och vissa handledare att studenterna uppmanas ta ganska lätt på rapportskrivandet och att de ska koncentrera sig på innehållet. Perspektivet att språk (text) och innehåll är nära förknippat med varandra verkar därmed inte förmedlas av handledarna utan språk och innehåll ses som två separata bitar. Fackspråks kontakter med handledarna visar att handledarna behöver informeras bättre om kandidatarbetskursen och handledarrollen. Fackspråk rapporterar att de får mycket rent strukturella frågor från handledarna om t ex om hur bedömning ska ske. Detta är information som borde kommuniceras via de programansvariga men här finns uppenbart brister i kommunikationen.

Det genomfördes ett handledarseminarium som i år besöktes av väldigt få handledare och dessutom uteslutande nya handledare. Därmed blir utbildningsinsatsen begränsad och erfarenheter från tidigare år lyfts inte fram i gruppdiskussioner utan stannar på respektive avdelning. Inom ramen för den här handledarutbildningen finns det fortfarande behov att tala om och förankra till exempel skrivprocess, genrebegreppet, och skrivande som pedagogisk metod. De jämförande inslagen i den här typen av seminarium är också viktiga då upplägget på kandidatarbetet inbjuder till tvärdisciplinära grupper. Det skulle därmed vara bra att diskutera hur man inom olika discipliner förväntar sig att man redovisar och redogör för empiriska studier i ett akademiskt dokument som ett kandidatarbete. Kanske tiden dessutom är mogen för att försöka se hur t.ex. en teknisk rapport skiljer sig från ett kandidatarbete inom respektive fält? Dessa jämförande aspekter är naturligtvis av vikt även för Fackspråk som handleder samtliga projekt. Dessutom bör dessa diskussioner leda fram till tydligare riktlinjer från de enskilda programmen.

Har informationen inom kandidatarbetskursen till olika aktörer fungerat i år enligt er uppfattning?

Nej inte tillräckligt bra även om det var lite bättre i år. Informationen från kursansvariga ut till handledare och sedan ut till studenter brister på många håll. Även i år hävdade studenterna att det finns flera hemsidor med olika/samma information och att de ibland uppfattar information från examinator/kursansvarig, handledare och webbsidor som motstridig. Samtidigt tycker vi oss se skillnader mellan olika program och det bör framhållas att många studenter har tagit reda på precis vad som gäller för dem i god tid och lagt upp sitt arbete efter det. Tanken om studerandeansvar har fungerat väl för vissa.

Vilka förbättringsförslag har ni inför nästa års, 2009, kandidatarbetskurs?

Informationen till studenterna är viktig. I år var inte Fackspråks föreläsningar obligatoriska vilket innebar att möjligheten att informera om och påminna om handledningstillfällen delvis försvann. Det räcker inte med att studenterna får information i början av kandidatarbetet. De behöver påminnas och det måste finnas informationskanaler där de enkelt kan ta reda på vad som pågår och när. Vore det till exempel möjligt att hantera samtliga kandidatprojekt i en och samma PingPong-aktivitet under våren 2009?

Det skulle underlätta om Fackspråk fick veta tydligt vad som gäller för de olika programmen. Nu har det ibland krockat både mellan fackspråks direktiv, den centrala kandidatsidan och de enskilda programmen, med avseende på hur presentation och opposition ska gå till (t.ex. tid till förfogande för detta), närvarokrav, datum för inlämning, längd på rapporten etc. Något så enkelt och uppenbart som ett möte med samtliga kursansvariga och Fackspråks handledarlag skulle hjälpa mycket i just det här avseendet.

Biblioteket

Även med Chalmers bibliotek genomfördes en relativt omfattande intervju som här återges i vlda delar:

Hur har informationen inom kandidatarbetskursen till olika aktörer fungerat i år enligt bibliotekets uppfattning?

Informationen har varit bättre jämfört med förra året och det har varit en stor förbättring att ha valet webbaserat. Tydliga ansträngningar för samverkan har gjorts bland annat

mellan flera program. Emellertid finns det också flera program som inte genomför bibliotekets moment i samband med kandidatarbetskursen utan gör det vid andra tillfällen under utbildningen.

Hur har kontakten med handledarna, programansvariga, examinatorer m fl varit på de olika programmen i år?

Biblioteket har inte så mycket kontakt med handledarna. Däremot en del kontakter med utbildningssekreterare och programansvariga. Avstämning sker oftast naturligt i samband med att nya överenskommelser görs med programmen inför nytt budgetår.

Berätta specifikt om bibliotekets moment och insatser inom kandidatarbetskursen.

Bibliotekets moment handlar om informationskompetens. Stor tyngdpunkt läggs vid informationssökning och på värdering av olika källor, källkritik. Korrekt referensskrivning behandlas och diskussioner kring plagiat och upphovsrätt tas också upp.

Hur samverkar biblioteket och fackspråk med varandra angående momenten i kandidatarbetskursen?

Samverkan sker endast i liten utsträckning. Bland annat ges samma budskap till studenterna vad gäller källkritik och att skriva referenser i projektarbetena. Hur referenser infogas i själva texten är Fackspråks uppgift medan genomgång av referenslistan görs även på biblioteket. Emellertid har biblioteket inte insyn i om referenslistorna i de färdiga projekten uppfyller formalia, de strikta riktlinjerna för referensskrivning. Bibliotekets sökstugor finns schemalagda och biblioteket anser att de fungerat bra i år. Gemensam sökstuga, där både biblioteket och Fackspråk medverkar, anser biblioteket kunde vara värdefullt att erbjuda studenterna. Sökning i Scifinder som var obligatoriskt förra året är inte obligatoriskt längre.

Beskriv kvaliteten på studenternas projektarbeten avseende bibliotekets moment i kandidatarbetskursen.

Kandidatarbetsprojekten kan vara av mycket olika karaktär och projekten varierar mycket vad gäller lämplighet för informationssökning. En del projekt är mer eller mindre direkt tillämpade. Kraven på kandidatarbetsrapporterna verkar inte vara tydliga för studenterna. En hel del studenter tycker inte att de behöver genomföra någon informationssökning. Här skulle nog handledarna kunna ge ett tydligare budskap till studenterna. Samtidigt är det verkligen så att vissa uppgifter inte kräver informationssökning – här är det programmets sak att tänka till hur studenterna ska få med sig de generella kompetenserna i projekten.

Önskar biblioteket att ha en annorlunda roll inom kandidatarbetskursen? Hur skulle i så fall den rollen se ut?

Biblioteket vill synas med sina moment i kandidatarbetskursen. Informationskompetens är en viktig komponent i de generella kompetenserna. Biblioteket anser det helt felaktigt att benämna momenten noll-moment eftersom det lätt kan ge intryck av att det handlar om oviktiga moment speciellt som de inte ger några poäng. Termen borde undvikas helt.

Vilka förbättringsförslag har biblioteket inför nästa års kandidatarbetskurs?

Informationen bör förbättras och väl fungerande hemsida för kandidatarbetet behövs. Anmälan till olika moment i kursen behöver fungera smidigt och uppdateringar behöver ske regelbundet så att förändringar blir synliga för alla.

Chalmers studentkår, utbildningsenheten

Vid kontakt med vice ordförande inom utbildningsenheten framfördes inga speciella uttalanden angående kandidatarbetskursen.

Studenterna i kandidatarbetskursen

Studenternas synpunkter framgår av kursutvärderingarna från de olika programmen. Kursen uppskattas av den stora majoriteten studenter som mycket engagerande och givande trots att den samtidigt beskrivs som mycket arbetskrävande och har brister som måste åtgärdas.

Som framgår av informationen, erfarenheterna och synpunkterna som ges från de olika aktörerna är kandidatarbetskursen en mycket uppskattad kurs men den har också en hel del problematik som behöver få sin lösning.

Problematik inom kandidatarbetskursen

Identifierade problemområden från första kandidatarbetskursen 2007 var

Informationsproblematiken

- Stort behov av tydlighet och framförhållning i information som ges i samband med kandidatarbetskursen, samt tydlig uppgift till studenterna om *var* informationen presenteras på ett bra och överskådligt sätt.
- En väl fungerande webbplats, gärna med sökmotor, behövs för all information angående Kandidatarbetskursen.
- Minimikravet är att det finns en gemensam webbsida med länkar till samtliga institutioners hemsidor för kandidatarbetena. Här ska finnas information om tillgängliga projekt och information om vilka program som kan söka projektet
- Projektval och projektfördelning måste kunna ske smidigt via webben.
- Tydlig information om valproceduren behöver ges till studenterna.
- Fördelningsprinciperna för projekt måste vara tydliga.
- Dispensförfarande behöver ses över samt klargörande om hur dispensen syns i Ladok.
- Samtliga aktörer i kandidatarbetskursen behöver få tydlig information tillsänd sig och informationsflödet mellan inblandade aktörer behöver tydliggöras.
- Person från informationsavdelningen behöver involveras angående kandidatarbetskursens information
- Projektgruppen för ny studentportal behöver kontaktas för att beakta eventuell inverkan på kandidatarbetskursens information
-

Aktörer i kandidatarbetskursen

- Samtliga aktörer i kandidatarbetskursen måste ha sina roller och ansvarsområden klara för sig i syfte att motverka missförstånd och dubbelarbete. En årsplanering behöver upprättas över olika aktiviteter och med ansvariga aktörer.
- Det är mycket angeläget att få fortvarighet i funktionen med person som driver kandidatarbetskursens Chalmersgemensamma frågor.

Antagning

- Tydliga gemensamma antagningskriterier behöver utarbetas inför 2009 års kurs och framöver.

Generella kompetenser

- En utvärdering behöver göras om hur de generella kompetenserna förhåller sig till ämnesdelen i projektarbetena.
- En översyn av vilka generella kompetensmoment de olika programmen har behövs i syfte att få en överblick och se vilka moment studenter från olika program behöver.
- Tydlig information om momenten generella kompetenser och deras syfte måste finnas
- Obligatoriet för vissa moment måste klargöras och motiveras samt smidig kontrollfunktion måste finnas för närvaro.
- HISS-kriterierna behöver justeras och mer tyngd läggs på innehållet i projektarbetena. Lärandemålen behöver integreras med HISS-kriterierna.

Examination

- Lärandemålen för kursen behöver ses över och tydliggöras för alla aktörer i syfte att underlätta examination, betygssättning samt utvärdering.
- Examinationskriterierna behöver ses över och vara gemensamma på programmen.
- Processen kring betygssättning behöver klargöras; examinatorns respektive handledares roll i bedömning och betygssättning måste fastställas och tydliggöras.
- Handledarutbildningen behöver ses över och erbjudas samtliga handledare inblandade i kandidatarbetskursen – i första hand de som inte deltog i utbildningen innevarande år.

Förbättringar genomförda inför 2008 års kandidatarbetskurs

- Informationen angående kursen har blivit bättre men mycket återstår att göra
- Valet har skett via webben istället för via pappersinlämning. Studenterna har uppskattat att kunna välja via webben istället för via pappersinlämning som var fallet föregående år.
- Momenten generella kompetenser är i stor utsträckning frivilliga. Undantaget är handledningstillfällena för projektgrupperna

Förbättringsförslag inför kommande kandidatarbetskurser 2009-

Som framgår av denna utvärderingsrapport och ovanstående avsnitt "Identifierade problemområden från kandidatarbetskursen 2007" samt "Förbättringar som genomfördes inför 2008 års kandidatarbetskurs" är förbättringsarbete påbörjat på flera plan men mycket återstår att göra. För att förbättringsarbetet ska kunna ta fart behöver någon person eller grupp av personer utses med uppdrag att driva frågorna.

- Den helt överskuggande frågan som ställs av alla aktörer är:

Vem/vilka ska samordna kandidatarbetskursen framöver?!

I dokumentet "Rapport från arbetet med organiserandet av 2008 års kandidatarbetskurs vid Chalmers" föreslås inrättande av en varaktig beredskapsgrupp med en person utsedd till kandidatmaster som ledare. Ett tydliggörande kring vem som gör vad och när över hela året behövs. Arbetet med att tydliggöra alla inblandade personers roller/funktioner och kopplingen mellan dessa roller/funktioner är mycket angeläget för att undvika missförstånd och dubbelarbete. Tydlig **ansvarsfördelning** behövs mellan olika aktörer. **Förslag:** Kvalitetsutskottet diskuterade nödvändigheten av detta vid möte 080910. Beslut togs i utskottet om att lämpliga kontakter skulle tas för att diskutera detta inför 2009 års kandidatarbetskurs.

- En väl fungerande, tydlig webbplats behöver upprättas för **all information** kring kandidatarbetskursen till studenter och olika aktörer. Till denna sida behöver också knytas en väl fungerande funktion där studenterna kan göra sina **projektval** och där också **projektutdelning** kan ske via webben.

Projektet ”Ny studentportal på Chalmers” identifierades i uppdragsbeskrivningen som intressant att följa på grund av att den nyligen upphandlade lärplattformen på Chalmers med sin funktionalitet kan komma att få betydelse för information och kommunikation avseende kandidatarbetskursen och ingående projektarbeten i kursen.

Förslag: Tillsättande av arbetsgrupp som undersöker lärplattformens funktionalitet med avseende på användbarhet i samband med kandidatarbetskursen. Undersöka om plattformen kan användas för att ge information om kandidatarbetskursen på ett överskådligt och sammanhållet sätt.

- **Lärandemål**, och deras koppling till kursmoment, **riktlinjer**, **examinationskriterier** och **betygssättning – kandidatarbetets dubbla roll** som självständigt och grupparbete och hur de individuella arbetsinsatserna syns - behöver snarast ses över.

Förslag: Programansvarigas grupp behöver sammankallas i höst för att ta sig an angelägna frågor inom kandidatarbetskursen som behöver få en lösning inom en snar framtid.

- Momenten **generella kompetenser** behöver följas upp, integreras och samordnas ytterligare inom kandidatarbetskursen. Tydlig information om momenten generella kompetenser och deras syfte måste finnas. En översyn av vilka generella kompetensmoment de olika programmen har behövs i syfte att få en överblick och se vilka moment studenter från olika program behöver. En utvärdering behöver göras om hur de generella kompetenserna förhåller sig till ämnesdelen i projektarbetena. Beteckningen noll-moment behöver tas bort i samtlig information angående kandidatarbetskursen eftersom fel signaler sänds med denna benämning. Studenter har uttryckt undran kring detta i 2008 års kursutvärderingar.

På den inledande informationssidan ”Kandidatarbete för civilingenjörer och arkitekter”, http://www.chalmers.se/sections/ar_student/kandidatarbete?theme=printable står citat, ”I beslut C2006/328 anges att: ett moment om noll poäng får ingå som krav för slutbetyg för kandidatarbetet. Avsikten med detta moment är att säkerställa att studenten är rustad med de generella färdigheter som krävs för att genomföra kandidatarbetet. Detta noll-moment kallas därför oftast för generella kompetenser.”

Förslag: Fackspråk och Chalmers bibliotek uppdras att gemensamt utforma ett tydligt kurs-PM i samråd med programmen, som riktar sig till såväl studenter som andra aktörer, för samtliga ingående generella kompetenser i kandidatarbetskursen. Beteckningen noll-moment tas bort och ersätts med beteckningen generella kompetenser.

Avslutande kommentarer

Som projektledare för utvärdering av Chalmers kandidatarbetskurs 2007 och 2008 har jag fått en god bild av vad som sker inom denna mycket komplexa kurs med alla dess olika moment. Jag är imponerad av att denna jättekurs med 12 olika utbildningsprogram involverade och över 900 studenter - samt en mycket stor skara lärare, handledare, utbildningssekreterare, administratörer, examinatorer, bibliotekarier, lärare från Fackspråk m fl – under dessa två första år trots allt lyckats fungera så pass väl som den har gjort. Visserligen finns en rad brister identifierade inom många olika problemområden men studenterna ger trots detta ett mycket tydligt budskap:

De uppskattar kandidatarbetskursen mycket och vill till varje pris ha den kvar!

Samman tag som denna artikels insändande till Utvecklingskonferensen kom ett glädjande och mycket viktigt besked, nämligen att beslut tagits om att Studerandeservice på Chalmers tar över ansvaret för att driva kandidatarbetsprocessen. I tillägg har en koordinator/samordnare utsetts för att se till att kursen fungerar och att kontakterna med institutionerna fungerar. Detta beslut är avgörande för att kandidatarbetskursen ska kunna förbättras enligt de förbättringsförslag som ges i denna utvärdering och därmed kunna genomföras smidigare under nästa och kommande år.

Länkar till dokument angående Chalmers Kandidatarbetskurs

Websida under ”Jag är student”,

http://www.chalmers.se/sections/ar_student/kandidatarbete

Vicerektorsbeslut C2006/328

Exempel på kursplan för kandidatarbete i Studieportalen,

http://www.student.chalmers.se/sp/course?course_id=8155

Resurssida för kandidatarbete, http://thor.lib.chalmers.se/inst_fack/kandidat/index.html

Exempel på programspecifik kandidatarbetes-websida,

http://www.chalmers.se/sections/ar_student/

programhemsidor/datateknik_180_200_p/val-av-kandidatarbete8493/information-for-d

Programansvariga hittar man på

http://www.chalmers.se/sections/om_chalmers/organisation/

Mailinglista till de som går på PAC –möten, pa_ciiving@lists.chalmers.se

Den generella informationen om kandidatvalet finns på

http://www.chalmers.se/sections/ar_student/kandidatarbete

Kandidatarbetet för civilingenjörer och arkitekter, länk:

http://www.chalmers.se/sections/ar_student/kandidatarbete?theme=p.